

LUR HEFERER ZAGREB

MAJSTORSKI RAD IZ CRKVE U LACIĆIMA

Orgulje iz 18. st. prvi su put na restauraciji

Djelo zasad neutvrđenog graditelja zaštićeno je kulturno dobro

Lidija ANIČIĆ

LACIĆI

Još od 2013. godine, kada su prvi put orgulje iz filijalne crkve svetog Karla Boromejskog iz Lacića dopremljene u Umjetničku radionicu Heferer u Zagrebu da bi se detaljno analiziralo i katalogiziralo stanje u kojem se nalaze i definirali potrebni zahvati na njihovoj restauraciji, traju pokušaji vrsnih domaćih majstora iz tog područja da tom instrumentu, koji već desetljećima nije u uporabi, vrate nekadašnji sjaj, potvrdio nam je Tomislav Faullend Heferer iz ove diljem Europe poznate radionice.

Potpuno zapuštene

Već preliminarnim pregledom instrumentalnog ustroja povijesnog orguljskog pozitiva iz crkve sv. Karla Boromejskog u Lacićima potvrđeno je da je riječ o pravom majstorskom djelu zasada neutvrđenog graditelja koje potječe još iz 18. stoljeća i koji je s razlogom uvršte-

Stanje in situ

no u Registar kulturnih dobara RH kao zaštićeno kulturno dobro pod oznakom Z-3987.

Premda je riječ o nešto manjem tipu orgulja, neprijeporno je da je riječ o masivnom objektu od smrekovine, s ukkladama na trljače i vratnicama iznad klavijature obojenim u dvije nijanse smeđe boje. Njihov fonički fundus čini ukupno 246 svirala, od toga 90 drvenih i 156 metalnih, no sukladno zatečenom stanju foničkog fundusa utvrđeno je da će trebati rekonstruirati minimalno 51 sviralu. Naime, kod drvenih svirala utvrđeno je da visina tona varira, dok su metalne svirale devastirane kraćenjem izvorne duljine korpusa, pa je sadašnja vi-

sina tona viša od izvorne... - pojašnjava između ostalog Heferer.

Nadalje, pregledom in situ utvrđene su značajnije preinake na ustroju opskrbe pozitivom svirnim zrakom te devastiranost i manjkavost foničkog fundusa. Također, zbog uznapredovale crvotočine došlo je do propadanja izvorne supstance instrumenta, i to posebice konstruktivnih elementa, te drvenog foničkog materijala, pa su orgulje pronađene u potpuno zapuštenom i neuporabivom stanju.

Takvo stanje zahtijeva i iznimno velika financijska sredstva za temeljitu restauraciju - prvu stručnu obnovu od njihove izgradnje prije gotovo tri sto-

ljeća koju financira Ministarstvo kulture preko Uprave za zaštitu kulturnih dobara prema Programu zaštite na pokretnim dobrima. Obnova se odvija u fazama, pa je tako za nju Ministarstvo kulture još 2014. godine osiguralo 80.000 kuna, 2015. godine 150.000 kuna, a 2017. još 100.000 kuna. Nažalost, osim majstora iz Heferera koji rade na instrumentalnom ustroju orgulja, puno će posla tek biti i za Hrvatski restauratorski zavod, kojima će nakon obnove u Hefereru, biti povjerena obnova kućišta orgulja iz Lacića.

Odakle su orgulje

Iako je prema nekim informacijama orguljski pozitiv dopremljen u Laciće iz župne crkve u Šljivoševcima, koja je 1819. godine stradala u velikom požaru, taj podatak treba uzeti s rezervom. Naime, kako je šljivoševačka crkva potpuno izgorjela, teško je zamisliti da bi istu sudbinu izbjegao i ovaj pozitiv te da bi ostao sačuvan, bez većih oštećenja i tragova od vatrene stihije. Neki pak izvori govore da orgulje zapravo potječu iz

Bizovca, no ni za to ne postoje službene potvrde. Službeni podaci iz Kanonskih zapisa i Općine Magadenovac navode da je današnja crkva sv. Karla Boromejskoga u Lacićima sagrađena 1817. godine po patronu Karlu Prandauu i doprinosom vjernika, i to dvije godine prije nego što je gorjela šljivoševačka crkva, pa se tako u Lacićima mogla služiti sv. misa dok se nije bar djelomice osposobila župna crkva u Šljivoševcima.

Prema izvještaju iz 1738. godine, u Lacićima je već tada bila crkva sv. Josipa, dugačka sedam metara i pokrivena šindricama. Te godine selo je imalo 140 vjernika. Današnja crkva zidana je od pečene cigle, a krov je pokriven biber-crijepom. Duga je 17 metara, a široka 7,5 metara. Ima tri zvona, orgulje i sat na tornju. Prema posljednjem popisu stanovništva, 2011. godine Lacići su imali 354 stanovnika u 123 kućanstva. ■

246

svirala čini fonički fundus, a trebat će rekonstruirati minimalno 51 sviralu